

**Тема: Булінг: історія
явища та історія
досліджень.**

► **Булінг - це агресивне переслідування одного з членів колективу (особливо колективу школярів) з боку іншого, але також часто групи осіб, з метою приниження, домінування, фізичного чи психологічного самоствердження**

Цькування організовує один (лідер), іноді зі спільниками, а більшість залишаються свідками. При цькуванні жертва виявляється не в змозі захистити себе від кривджень, таким чином, цькування відрізняється від конфлікту, де сили сторін приблизно рівні.

Цькування може бути і у фізичній, і в психологічній формі. Виявляється у всіх вікових і соціальних групах

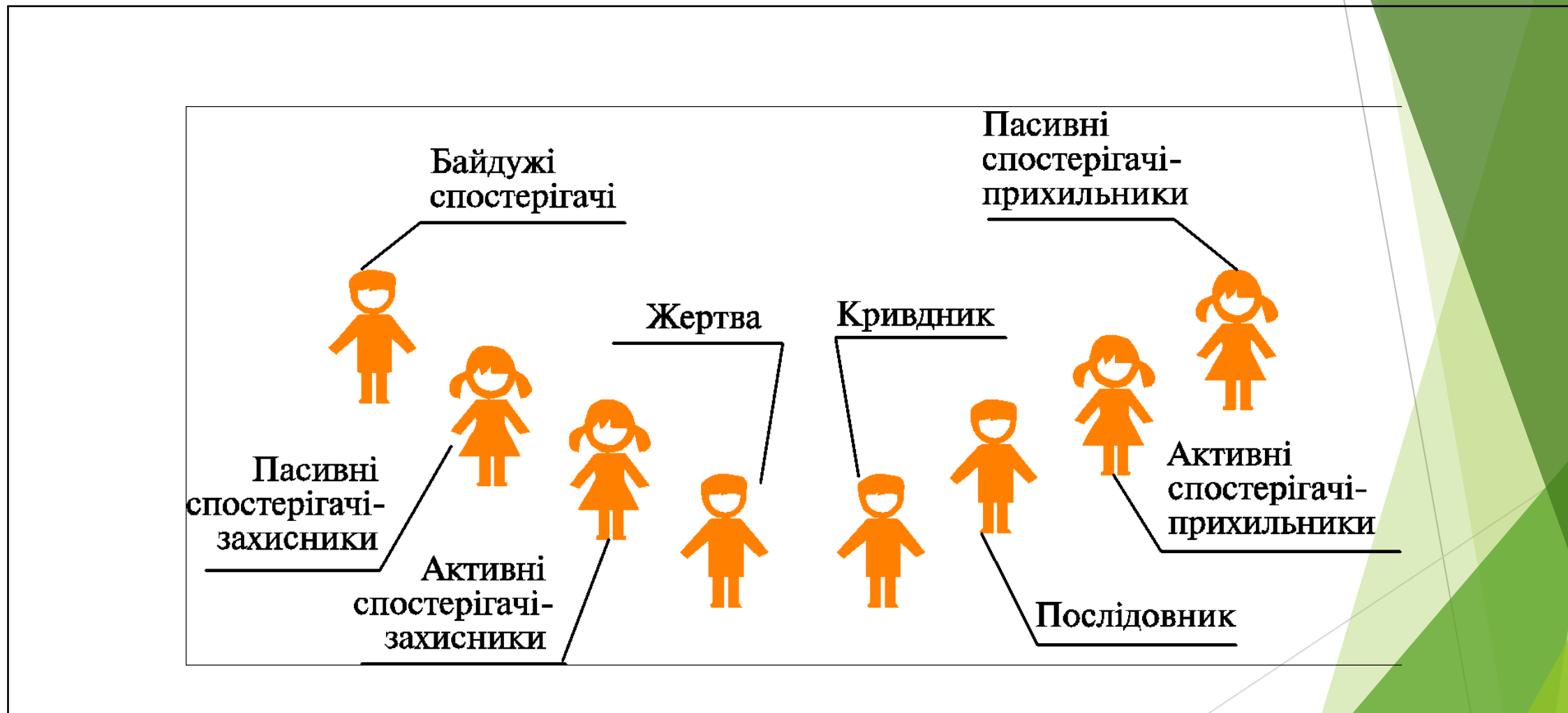

Булінг (цькування) відрізняється від сварки або конфлікту між дітьми кількома типовими ознаками:

- ▶ По-перше, це систематичність (повторюваність) діяння - вчинення різних форм насильства (фізичного, економічного, психологічного, сексуального, в тому числі за допомогою засобів електронної комунікації) двічі і більше разів стосовно однієї і тієї ж особи;
- ▶ По-друге, булінг (цькування) майже завжди має злий задум, коли метою дій кривдника є умисне заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страху, тривоги, бажання підпорядковувати потерпілого своїм інтересам та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;
- ▶ По-третє, для булінгу (цькування) характерний дисбаланс сил - владний дисбаланс між кривдником і потерпілим (асиметричні відносини), різниця у 2 фізичному розвитку, рівні соціально-психологічної адаптованості, соціальному статусі, стані здоров'я (наявність інвалідності чи особливих освітніх потреб), ментальному розвитку тощо;
- ▶ По-четверте, відсутність розкаяння у кривдника

цькування.

Булінг в історичному контексті

- ▶ Булінг - це явище, яке очевидно, виникає в навчальних закладах, де є присутньою велика кількість учнів та недостатній контроль викладацького складу.
- ▶ Середьовіччя: особливості взаємовідносин «вакхантів» та «жовторотих» в колегіумах

Криспен де По.

Навчання в гімназії М. Грушевського

- ▶ Розуміється, при нервах твердих, при натурі більш відпорній, ніж яка була у мене, всі ці бурсацькі приставання можна б було – і навіть треба б було – брати з боку комічного і не надавати їм значення, але я при своїй вражливості і делікатності брав трагічно, страждав від них дуже і тим заохочував до їх повторення. Деякі приставали, навіть з нижчих клас, брали мене за об'єкт своїх приставань – переважно се були, очевидно, суб'єкти ненормальні, від котрих дуже трудно було відчепитись – вони доволі скоро позникали з гімназії, але їх фізіономії досі стоять перед моїми очима. Одного разу зі мною вчинено доволі галасливу історію: потягнули за ногу по коридору більш-менш в позі Гектора, прив'язаного до Ахілової колісниці. Другий раз мої товариші застали сцену загального гніву і роздраження, знайшовши між моїми зошитами пробу сатиричного перегляду нашої класи, написану на взірєць такої ж з п'ятої класи, котру прочитав мені попечительський син Антін Яновський. Коли я, не підозріваючи сього, прийшов до репетиційної зали, кілька товаришів удали страшенно розгніваних, а найбільший силач, покійник Ліонідзе, удавав, що хоче кинутись мене бити, тільки товариші держать його за руки. Всі такі інциденти робили на мене дуже прикре враження, просто приголомшували мене і хоч не потривали довго, але лишили в мені дуже прикрий осад і збридили гімназію.

Булінг в радянському дитинстві

Особливості: сучасного булінгу - наявність соцмереж, фрагментування дитячих колективів

Спочатку для позначення систематичного цькування однієї людини групою людей виник термін «Моббінг», і лише потім з'явився термін «Буллінг».

Вперше слово «моббінг» вжив в 1958 р відомий зоопсихолог Конрад Лоренц, позначивши їм специфічну поведінку звірів і птахів.

На сферу людських відносин термін був перенесений шведським лікарем Петером-Паулем Хайнемана. Він проводив свої дослідження в 1960-1970-х рр., описуючи і систематизуючи групову поведінку дітей в школі, яке часто брало такі грубі форми і заходило настільки далеко, що соціальна ситуація порушених цими процесами дітей і підліткам кардинально змінювалася, інколи приводячи до спроб самогубства.

У 1969 р в шведському журналі «Liberal Debatt» вийшла стаття Хайнеманн, де він вперше використав термін «Моббінг» для позначення груповий цькування в учнівському середовищі. У 1972 р була опублікована книга Хайнеманн «Моббінг. Групове насильство серед дітей і дорослих».

Шведський психолог Ден Олвеус почав проводити дослідження агресії підлітковому середовищі, по результатах якого в 1973 р вийшла його книга «Хлопчики для биття і шкільні хулігани».

Одним з піонерів вивчення мобінга є також шведський психолог і лікар Хайнц Леман.

Завдяки роботам Хайнеманн, Олвеуса і Лемана інтерес до проблеми мобінга вийшов на міжнародний рівень, вони стали поштовхом для проведення досліджень в інших країнах.

До 1990-х рр. такі дослідження проводилися в основному в країнах Північної Європи.

- ▶ Одне з перших масштабних досліджень поширеності буллінгу в школах було проведено в 1983 р. Деном Олвеусом. У ньому взяли участь близько 130 тис. норвезьких школярів різного віку. Паралельно дані були зібрані також в Швеції. Середньостатистичний показник поширеності буллінгу в школах Норвегії і Швеції (по усім віковим категоріям) виявився рівним приблизно 15%. Опитування, проведені серед вчителів, а також подальші дослідження в інших країнах в цілому підтвердили дані Олвеуса.

- ▶ З жовтня 1990 по листопад 2000 року на півдні Німеччини був реалізований масштабний телефонний проект з дослідження буллінгу в різних класах, результати якого оброблялися фахівцями з університетів Фрайбурга, Гейдельберга і Мюнхена. Усереднений показник жертв буллінгу різного віку виявився рівним приблизно 15%,

Булінг

**Головне
в законі про
протидію
булінг
в школах**

**Вперше
визначено
термін:**

Булінг - це моральне або фізичне насильство, агресія в будь-якій формі з метою викликати страх, тривогу і підпорядкувати людину своїм інтересам

Не будь булером!

Будь другом!

**Передбачено
відповідальність
за знуцання:**

Морально
або фізичне
насильство,
агресія

Штраф
340-850 грн

Дії з особовою
жорстокістю
повторне
порушення

Штраф
1700-3400 грн

Приховування
вчителем
факту
цькування

Штраф
850-1700 грн

За вчинення правопорушення неповнолітніми віком до 16 років - штраф сплачують батьки